

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในประเพณี
บุญข้าวประดับดินของชาวพุทธในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย

ผู้วิจัย : นายปัญญา ไชยสุข

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระราชรัตนาลงกรณ์ ดร.	ป.ธ.๔ พ.ม., ค.ม., พธ.ด.
: ดร.อิทธิเทพ ผาพา	ป.ธ.๔, พธ.บ., พธ.ม., พธ.ด.

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑/มีนาคม/๒๕๕๙

บทคัดย่อ

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาหลักธรรมและคติธรรมที่ปรากฏในศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธในเขตเทศบาลเมืองหนองคายโดยผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องการทำบุญอุทิศส่วนบุญกุศลให้กับเปตชนในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (๒) เพื่อศึกษาประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย (๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

การทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลหรือประเพณีบุญข้าวประดับดินในทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้นมีพัฒนาการมาจากแนวความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนบุญในศาสนาพราหมณ์ โดยเฉพาะในพิธีศราทซึ่งเราก็คงจะเรียกขานนั้นเป็นการทำบุญอุทิศให้กับผู้ตาย เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นพระพุทธศาสนาก็ได้ปรับปรุงแนวคิดดังกล่าวจากการทำบุญให้พระเจ้าก็เปลี่ยนมาเป็นการฝึกฝนบุคคลให้รู้จักการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนาแทน โดยเฉพาะการอุทิศนี้มุ่งไปที่การให้บุญแก่ผู้ตาย

การทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลของชาวพุทธในเขตเทศบาลเมืองหนองคายได้เปลี่ยนชื่อตามวัฒนธรรมของชาวอีสานเรียกว่าการทำบุญแจกข้าว โดยมีแนวคิด หลักธรรมปรากฏในพิธีกรรมอยู่หลายประการ ได้แก่ คำสอนเรื่องความกตัญญู เรื่องไตรสิกขา หรือเรื่องความสามัคคี เป็นต้น

การทำบุญแจกข้าว ของชาวพุทธในเขตเทศบาลเมืองหนองคายสามารถนำมาเป็นสื่อสอนธรรมได้ ๓ ประการคือ ด้านการศึกษา คือสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการศึกษา ด้านสังคม คือสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้คนมีความสามัคคีและเร่งเร้าในการสร้างคุณธรรม ด้านจิตใจ คือสนับสนุนให้ผู้คนเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตใจได้

Thesis Title : A Study of the Buddhist Teachings as Appeared in
Khao Pradabdin Tradition of Buddhists in Muang
Municipality of Nongkhai Province

Researcher : Mr.Panya Chaiyasuk

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phrarachratanalongkorn, Dr	Pali IV., B.Ed., M.Ed., Ph.D.
: Dr. Athitthep Phatha	Pali IV., B.A., M.A., Ph.D.

Date of Graduation : 31 /March /2016

ABSTRACT

The purposes of this research titled “A study of the Buddhist Teachings as appeared in KhaoPradabdin Tradition of Buddhists in the territory of Muang Municipality in Nongkhai Province” by studying the principle of Buddhist teachings and moral doctrines as appeared in KhaoPradabdin Tradition of Muang Municipality of Nongkhai Province were (1) to study the concept of meritorious acts donated to the departed beings as appeared in the Buddhist Scripture of Theravada Buddhism (2) to study KhaoPradabdin tradition in the territory of Muang Municipality in Nongkhai Province (3) analytical study of the Buddhist teachings as appeared in KhaoPradabdin tradition of the Buddhists in the territory of Muang municipality in Nongkhai Province.

The results of study were found that the meritorious acts or KhaoPradabdin tradition in Buddhism were appeared in Ti-Pitaka. They were developed from the beliefs of meritorious donation in Brahminism especially in the Sāradā festival that might be called, such that, the Buddhist concept was improved from the merit-making for the God to train the individuals to know how to make charity, to practice the precepts and to practice meditation instead, especially emphasizing the merit-making for the departed persons.

The meritorious action donated to the departed persons of the Buddhists in the territory of Muang municipality in Nongkhai Province has been changed to be the culture of Esan people, that is, the rice distribution for meritorious action by believing that there have been a lot of the principles of the Buddha’s teachings as

appeared in the rituals such as the principles of gratefulness, the Threefold trainings or the unity etc.

The rice distribution for meritorious action of the Buddhists in the territory of Muang municipality of Nongkhai province can be used for teaching the Buddha's teaching in 3 aspects, that is, the aspect of education is to enhance the education, the social aspect is to support people to have the unity and encourage them to culture the virtue and the spiritual aspect is to enhance people to realize of the virtue of mental development.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง หลักธรรมที่ปรากฏในบุญประเพณีข้าวประดับดินในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย วิจัยฉบับนี้ จะสำเร็จได้ก็เพราะอุปการคุณของพระธรรมมงคลรังษี ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวง)

ขอกราบขอบพระคุณ พระราชรัตนลงกรณ์,ดร รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวง) อาจารย์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอนมัสการขอบพระคุณ พระครูอุดมธรรมมานุกิจ วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวง) ที่คอยแนะนำมาด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณพระครูภาวนาธรรมโฆสิต,ดร. รองเจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย พระครูโพธิยานุสิฐ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตหนองคาย พระครูปัญญาธรรมมานุกิจ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้ให้เป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ดร.อิทธิเทพ ผาธา ที่ได้กรุณารับเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้เสียสละแรงกายแรงใจ และช่วยสนับสนุนในการทำวิจัยเล่มนี้ด้วยดีตลอดมา ขอจงมีความสุขความเจริญ ได้รับแต่คุณงามความดีแห่งการวิจัยนี้โดยทั่วกัน

ประโยชน์และคุณงามความดีแห่งการวิจัยนี้ ขอนอบน้อมไว้เพื่อเป็นเครื่องสักการบูชาคุณของพระรัตนตรัย ซึ่งมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์และบิดามารดา ครู อุปัชฌาย์อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทสรรพวิชาการความรู้ทั้งหมด

นายปัญญา ไชยสุข
๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙